

Ξύλα, μπρὲ γιέ μ', χρειάζονται! Μακεδ. (Κοζ. κ.ά.) Κλείσ' τὴ θύρα, γιέ μ'! Μακεδ. (Βρία) Ἐσὺ εἰσι, μωρ' Λιουτήρου; Κατέβα νὰ σὶ φιλήσω φίχα, γιέ μ'! Ἡπ. (Ζαγόρ.) Νὰ σοῦ πῶ, γιέ μου Κορούλα (Κορούλα = κύρ. ὄν. γυν.) Πελοπν. (Μάν.) Ναί, γιέ μ', σὺ γνῶ' σα κουμμάτ' τοῦ ἔρ' μου τοῦ σπῖτ' (γιέ μ' = καλή μου πρὸς γυναῖκα ὁ λόγος) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Εἴχατε, γιέ μ', λαλούμ'να 'ς τὰ πανηγύρια; Μακεδ. (Βόιον.) Γιέ μου, ἄντρα μου, τί μοῦ 'καμες! Εὐβ. (Στρόπον.) Τί κά'ς αὐτοῦ, γιὰ μ'; Θεσσ. (Ἀργιθ.) Ξορτισμένες νὰ εἴσαστηνε, γιέ μου, τσαὶ ἀχαλίνωτες! (=κατηραμένες) Κάρπ. || Ἄσμ.

Πέθαν' οὐ βλάχος, πέθανι, | γιέ μ', μέσα 'ς τοῦ γιδουμάδρι.
Τί θὰ γίνου τώρα ἡ μαύρη!
Στερελλ. (Σιβ.)

Καλόγοι εἶχ' ὁμορφο γιὸ κι ὁμορφο παλληκάρι
"Αἰ ματάκια καὶ γιέ μου
Ἡπ.

— Εὐκήσου με, μαννούλα μου, τώρα 'ς τὸ βαδρεμό μου.
— Ἡ εὐκή μου, γιέ μου, μετὰ σέ κ' ἡ Παναγιά κοδά σου
(εἰς κόρην ὑπανδρευομένην) Πελοπν. (Μάν.)

γιός ὁ, (Π), ἰὸς Ἰακρ. Κάρπ. — Λεξ. Περίδ. ἰὸς Ἰακρ. Κάλυμν. Κῶς Πόντ. (Ἀμισ. Οἶν. κ.ά.) γιὸς Ἀντίπαξ. Ἐρεικ. Ἡπ. Κέρκ. (Κασσιόπ. Λευκίμ. κ.ά.) Μαθράκ. Ὁθων. Παξ. — Λεξ. Δημητρ. ἰγιός Κάρπ. ἰγιος Κάρπ. ἰοτας Κρήτ. ἰγιος Κρήτ. (Κίσ. Σέλιν. κ.ά.) ἔγιος Ἀθῆν. Πειρ. ἄγιος Κύπρ. (Γερμασ. κ.ά.) οὔγιος Κῶς γούγιος Ἀμοργ. Σύμ. Θῆλ. ἔγιος Α. Κρήτ. γιότα Κρήτ. (Νεάπ.) οὔγια Θῆρ. γουγιά Σύμ. ρουγιά Θῆρ. γούγια Νάξ. (Δαμαρ.) Οὐδ. οὔγιος Ἰων. (Κρήν.) Κῶς γούγιος Σύμ. γούγιο Ἀμοργ. Μῆλ. Πληθ. ἰοτα Πόντ. (Ἀμισ. Οἶν.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἰός. Ὁ τύπ. ἰγιοτας καὶ ἰοτας ἀναλογ. πρὸς τὸ ἰδρωτας, διὰ τὸ ὅπ. βλ. ἰδρωτας.

Α) Κυριολ. 1) Ἡ πράσινη δηλητηριώδης σκωρία τῶν μὴ κασσιτερωθέντων χαλκίνων σκευῶν Ἀθῆν. Α. Κρήτ. Ἀντίπαξ. Ἐρεικ. Ἰακρ. Ἰων. (Κρήν.) Κάρπ. Κέρκ. (Κασσιόπ.) Κρήτ. (Κίσ. Νεάπ. Σέλιν. κ.ά.) Κῶς Μαθράκ. Μῆλ. Νάξ. (Δαμαρ.) Ὁθων. Παξ. Πειρ. Πόντ. Σύμ. — Λεξ. Δημητρ.: Ἡ τέτσηρη ἔκαμε ἰγιος καὶ δὲ γάνει νὰ μαγερεύωμε μὲ αὐτὴ βλιό Σέλιν. Τὰ χαρὰνὰ μας βγάνουν οὔγιος (χαρὰνι = χάλκινος λέβης) Κρήν. Θωρῶ τὸ χαρὰνι σου κ' εἶναι ξεγανωμένο, παρὰ νὰ γνοιαστῆς νὰ τὸ πᾶς 'ς τὸ χαρὰνὰ νὰ σοῦ τὸ ξαναγανώση, μὴ λάχη καὶ φαρμακωθῆτε καμινὰ μέρ' ἀπὸ τὸ γούγιο δον Μῆλ. Γυάλ-λισε κομ-μὰι δὲ θουμνιαστουρίσ-σας γιὰτί 'ναι γεμᾶτο γουγιά Σύμ. Ὁ μαστραπᾶς, σὰν δὲν εἶναι γανωμένος, βγάνει γούγια Δαμαρ. β) Ἡ σκωρία ἐν γένει τῶν μετάλλων Ἀμοργ. Ἰακρ. Κάλυμν. Κύπρ. Κῶς. γ) Πῦον Πόντ. (Ἀμισ. Οἶν.): Ἰοτα καὶ γαίματα νὰ τρῶς — νὰ πίν'ς (ἀρὰ) Οἶν. δ) Ρύπος τοῦ σώματος Κῶς: Οὔγιος ποὺ τὸν ἔχεις 'πάνω σου! (Λέρα ποὺ τὴν ἔχεις!)

Β) Μεταφ. 1) Πᾶσα οὐσία πικρὰ τὴν γεῦσιν Λεξ. Δημητρ. 2) Ἡ πικρὰ γεῦσις τοῦ στόματος Ἐρεικ. Ἡπ.: Τὸ στόμα μου εἶναι γιὸς Ἡπ.: Τὸ στόμα μου εἶναι γιὸς καὶ φαρμάκι Ἐρεικ. 3) Φθόνος Ἀντίπαξ. Παξ.

γιόσι τό, ἐνιαχ. γιόσι Καππ. (Μισθ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a ş* = ἐλαφρὰ βρεγμένος.

Ὁ πλακοῦς τοῦ βρέφους: Τὸ γιόσι 'πούχωναμ' το σ' ἓνα γούπα (= γούβα). Μετὰ τοῦ φ'σάχ πέφτιδαν τὰ γιόδα (φ'σάχ = βρέφος).

γιουσμᾶς ὁ, Θράκ. (Σκόπ.) Πόντ. (Κοτύωρ.) γιου-
σμᾶς Λῆμν.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y o s m a* = ὠραῖος, χαρίεις.

1) Ἀνὴρ πλήρης χάριτος Πόντ. (Κοτύωρ.) Συνών. *λε-βέ ν τ η ς*. 2) Πειρατὴς Θράκ. (Σκόπ.): Βγήκανε τρεῖς γιου-
σμᾶδες 'πὲ μέσα 'πὸ τὰ νησιά. 3) Τραγουδιστὴς Λῆμν.:
'Κεῖνα τὰ χρόνια 'ς οὔλα τὰ χουριά εἶχι γιουσμᾶδης' τώρα
πιθάναν οὐλ'.

Ἡ λ. ὡς τοπων. Μακεδ. (Θεσσαλον.) καὶ ὡς παρωνύμ.
ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιουσουλᾶς* Ἡπ. (Δρόβιαν.)

γιόστρα ἡ, Κέρκ. — Π. Βλαστ., Ἀργώ, 43 καὶ 337
— Λεξ. Πρω. Δημητρ. γκιόστρα Ζάκ. — Λεξ. Πρω. Δη-
μητρ. γιόστρα Ἰθάκ. Κρήτ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *g i o s t r a* = ἔφιππος μονομαχία. Ἡ λ.
καὶ εἰς Ἑρωτόκρ. Β 2416 (ἐκδ. Σ. Ξανθοῦδ.) «Τότες ἡ σάλ-
πιγγα ζιμιὸ πολλὴ βαβούρα δίδει, | σημάδι πὼς ἐσκόλασε τῆς
γκιόστρας τὸ παιγνίδι». Ὁ τύπ. *γ i ó σ τ ρ α* καὶ εἰς Γ.
Χορτάτζ., Ἑρωφίλ., Πρᾶξ. Α, στ. 313-314 (ἐκδ. Σ. Ξαν-
θοῦδ.) «Δὲν εἶν' πρεπὸ μοῦ φαίνεται καὶ τώρα νὰ θελήσω |
νᾶμπω στὴ γιόστρα, θέλημα δίχως νὰ σοῦ ζητήσω».

1) Ἀγὼν μεταξὺ δύο ἱππέων φερόντων πανοπλίαν καὶ
προσπαθούντων νὰ καταρρίψουν ὁ εἰς τὸν ἕτερον ἀπὸ τοῦ
ἵππου ἀπωθούντες διὰ δοράτων ἄνευ αἰχμῆς Π. Βλαστ. ἐνθ'
ἀν., 43 — Λεξ. Πρω. Δημητρ.: Ποίημα.

Οἱ καστελλᾶνοι οἱ ἀφόθυμοι τί γίνηκαν καὶ ποῦ εἶναι
οἱ φράγκες ρηγοπούλες σου κ' οἱ γιόστρες τῆς κουγκέστας;
(κουγκέστα = κατάκτησις) Π. Βλαστ. ἐνθ' ἀν. Συνών.
κ ο ν τ α ρ ο χ τ ὶ π η μ α. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. βλ. Ἑρω-
τοκρ. καὶ Ἑρωφίλ. ἐνθ' ἀν. β) Κατὰ πληθ., ἀκκισμοὶ νεάνιδος
Ἰθάκ.: Τὰ θέλει κ' ἐκείνη, γιὰτὶ τοῦ κάνει ἓνα σωρὸ γιόστρες.
2) Ἀγὼν ἱπποδρομίας κατὰ τὰς ἐορτάς τῶν Ἀπόκρεω Ζάκ.
Κέρκ.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιόστρος* Κεφαλλ.

γιότσα ἡ, (Ι) Ζάκ. Κίμωλ. Κρήτ. (Ζερβιαν. Ἡράκλ.
Ρέθυμν. κ.ά.) Κύθηρ. Πάρ Πελοπν. (Μάν. Μανιάκ.) Σίφν.
γιότζα Κρήτ. γιότισα Κεφαλλ. λιότσα Κίμωλ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *g o c c i a* = ἀποπληξία.

Αἰφνίδιον κακόν, ἐπισυμβαῖνον εἰς ἄνθρωπον ἰδίᾳ μετὰ
τὴν εἰς αὐτὸν ἐμφάνισιν κακοποιοῦ πνεύματος, σεληνιασμός,
ἀποπληξία ἐνθ' ἀν.: Γιότσα θὰ τ'ς ἔρθη τῇ κακορρίκῃς
(=κακορρίζικῃς) Κρήτ. Ἐπες' ἡ γιότσα του (τοῦ ἤλθεν
ἀποπληξία) Μάν. Εἶδα κλείσετε, μωρέ, τσι πόρτες, νὰ μὴ
βῇ ἡ γιότσα; Κρήτ. (Ζερβιαν.) || Φρ. Γιότσα νὰ δοῦ 'ρθῇ!
Πελοπν. (Μανιάκ.) "Ω, ποὺ νὰ σοῦ δώση γιότσα καὶ λιλί-
ριο! (=κραυγὴ ἀπελπιστικὴ νὰ ἔχῃς κακὸν θάνατον) Κί-
μωλ. Νὰ δοῦ δώση ἡ γιότσα! Κύθηρ. Γιότσα νὰ σ' κάτση!
Πάρ. Ποὺ νὰ μὴ δῇς ὑγεία καὶ νὰ σοῦ δώση ἡ γιότσα!
Σίφν. Νὰ σὲ τσακώση — νὰ σὲ πιάση — νὰ σὲ ψήσ' ἡ γιό-
τισα κακὴ! Κεφαλλ. Νὰ πᾶς ἀπὸ γιότσα! Ζάκ. Νὰ σὲ πιά-
ση γιότσα! αὐτόθ. (ἀραί). Συνών. *ἀ π ο π λ η ξ ῖ α*, *κ ὀ λ-
π ο ς*, *ν τ α μ π λ ᾶ ς*. β) Μεταφ., βάρος ψυχικόν, στενο-
χώρια Κύθηρ.: "Ω, ποὺ νὰ σοῦ δώση γιότσα! (=βαρεῖα
στενοχώρια).

γιότσα ἡ, (ΙΙ) Κέρκ. Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. *g i o z z a* = εἶδος μικρᾶς τραπέζης τοῦ
τοίχου.

Εἶδος μικρᾶς καὶ κομπῆς τραπέζης ἡμικυκλικῆς κατὰ τὴν
προσθίαν πλευρὰν καὶ ἐπιπέδου κατὰ τὴν ὀπισθίαν, κατὰ

τὴν ὁποίαν ἐφάπτεται τοῦ τοίχου δωματίου. Ἐπ' αὐτῆς τοποθετοῦνται κομψοτεχνήματα, ἀνθοδοχεῖα κ.τ.τ. Συνών. *γιοτσοῦλα, κορσόλα*.

γιοτσιάζω ἐνιαχ. γιοτσασμένος Ζάκ.

Ἐκ τοῦ οὗς. *γιοτσοῖα* (I).

Εἰς τὴν μετοχ., προληπτικῶς, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον καταρώμεθα νὰ πάθῃ ἀποπληξίαν: *Γιοτσασμένο!* (ἀρὰ μητρὸς πρὸς ἀτακτοῦν, μὴ ὑπάκουον τέκνον τῆς· ποὺ νὰ πάθῃς ἀποπληξίαν· μετὰ τινος ἐλαφρᾶς ἐπιτιμήσεως).

γιοτσόγλυκο τό, Βιθυν. Ζάκ. Κύθηρ.

Ἐκ τῶν οὗς. *γιοτσοῖα* (I) καὶ *γλυκό*, διὰ τὸ ὅπ. βλ. *γλυκός*.

Γιοτσοῖα (I), τὸ ὅπ. βλ.

γιοτσοῦλα ἡ, Ζάκ. Κέρκ.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. *giossola*, ὑποκορ. τοῦ *giossa*.

Γιοτσοῖα (II), τὸ ὅπ. βλ.

γιού ἐπιφών. Θάσ. (Θεολόγ. κ.ά.) Θράκ. (Ἐπιβάτ. κ.ά.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Ρόδ. Σκυρ. *Ιγιού* Θάσ. *Ιού* Θεσσ. (Βόλ.) Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτον.)

Λέξις πεποιημένη.

Ἐπιφών. ἐκφράζον 1) Λύπην, θυμωσμον Θάσ. (Θεολόγ. κ.ά.) Θεσσ. (Βόλ.) Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτον.): *Ἰγιού! καρτήθηκα λόγτος!* (ὦ, ἐκρατήθηκα ὀλόρθος!) Θάσ. 2) Ἐπιτίμησιν, ἀποδοκιμασίαν Σκυρ. 3) Ἀπλὴν κραυγὴν πρὸς ἀποπομπὴν προσώπου ἢ ἀποδιώξιν ἱερακος Ρόδ. 4) Ἀπάντησιν καλουμένου πρὸς δῆλωσιν τῆς παρουσίας του καὶ προσδιορισμὸν τοῦ σημείου ὅπου εὐρίσκεται Θράκ. (Ἐπιβάτ.)

γιουβαρλαεύω Πόντ. (Χαλδ.) *γβαρλαεύω* Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y u v a r l a m a k* = κυλίω.

Κυλίω, κατρακυλῶ.

γιουβαρλάκι τό, κοιν. γιουβαρλάκ' βορ. ιδιῶμ. γιουβαρλάκι Προπ. (Πάνορμ.) κ.ά. γιουβαρλάκ' ἐνιαχ. βορ. ιδιῶμ. γιουβαρλάκι Καππ. (Φάρασ.) γιουβαρλάκ' Καππ. (Ἀνακ. Μισθ. κ.ά.) γιουβαρλάκι Θράκ. (Μέτρ.) Πάρ. Χίος (Βροντ. κ.ά.) — Λεξ. Βλάστ. 277 γιουβαρλάτσι Σκυρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y u v a r l a k* = στρογγύλος, σφαῖρα.

1) Συνήθως κατὰ πληθ., εἶδος φαγητοῦ ἀποτελουμένου ἀπὸ μικρὰς στρογγύλας σφαίρας ἐκ κρέατος λεπτοκομμένου (κιμῆ) μετὰ καρυκευμάτων, αἱ ὁποῖαι βράζονται μὲ βούτυρον ἢ ἔλαιον καὶ ἀβγολέμονον κοιν.: *Σήμερα ἔχομε γιουβαρλάκια κοιν.* Ὁ παραμάρτυρας τοὺς ἐσύστησε τὰ γιουβαρλάκια του Γ. Ξενόπ., Ἀφροδ., 201. β) Εἶδος φαγητοῦ ἀπὸ ἔντερα γεμιστὰ μὲ κιμῆ Χίος (Βροντ.) 2) Πᾶν μικρὸν ἀντικείμενον σφαιρικοῦ σχήματος Κρήτ. 3) Κυλινδρικὸν ὄργανον ἐκ λίθου, διαστάσεων 0,50×0,20 μ., διὰ τοῦ ὁποῖου στρώνουν καὶ συμπιέζουν τὸ χῶμα δώματος οἰκίας διὰ νὰ στερεοποιηθῇ καὶ καταστῇ ἀδιάβροχον Θράκ. (Μέτρ.) Καππ. (Ἀνακ. Μισθ. κ.ά.): *Μουσκέυαμ' τὸ χῶμα καὶ τὸ πάταγαμ' μὲ τὸ γιοβαρλάκι Μέτρ. Μὴ δού γιουβαρλάκ' πάτηγαμ' δού χῶμα Μισθ. Κύλαναν τὸ γιουβαρλάκ' σὸ δῶμα Ἀνακ.*

γιουβαρλακίζω ἐνιαχ. γιουβαρλακίζου Θράκ. (Διδυμότ.) Ἀόρ. γιουβαρλάκισα Πόντ.

Ἐκ τοῦ οὗς. *γιουβαρλάκι*.

Γιουβαρλαντίζω, τὸ ὅπ. βλ.

γιουβαρλαντίζω ἐνιαχ. γιουβαρλαντίζου Θράκ. (Ἀδριανούπ.) γιουβαρλαντίζω Μεγίστ. γιουβαρλαντῶ Καππ. (Φλογ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y u v a r l a m a k* = κυλίω.

Κυλίω κατὰ γῆς ἐνθ' ἄν.: *Γιουβαρλάνταναν ἐκεῖ τὸ μέγα τὸ πέτρα, τέρ' τὸ λείδκαν, τρόσ' τὸ λείδκαν* (=κυλοῦσαν ἐκεῖνη τὴν μεγάλη πέτρα, πέτρα τὴν ἔλεγαν, τροχὸ τὴν ἔλεγαν) Φλογ.

γιούδι τό, Κύπρ. γιούδιον Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὗς. *γιοῦς* κατὰ τύπ. ὑποκορ.

Θωπευτ., ὁ μικρὸς υἱός: Ἄσμ.

Νανά, νανά τὸ γιούδιμ-μου

τσαὶ τὸ παλληκαροῦδιμ-μου

(ἐκ βαυκαλ.) Συνών. *γιοκάς, γιοῦλης*.

γιούζμπασης ὁ, Ἡπ. Θράκ. (Τσόρλ.) γιούζμπασης Κρήτ. γιούμπασης Κρήτ. γιούζμπαχης Α. Κρήτ. γιούσπαχης Ρόδ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y ü z b a s i* = λοχχός.

Ἐκκτόνταρχος, διοικητὴς μικροῦ σώματος, λοχχός ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Κι ὅς' ἀποτίσ' ὁ Βαγιωνῆς παίζει τὸ ματιλί
καὶ σκότωσ' ἓνα γιούμπαση κ' ἦτον ἀπὸ τὴ Σμύρνη
(ματιλί = πιθαν. ἀντὶ μαρτί, εἶδος ὅπλου) Κρήτ.

Καὶ πολεμᾷ σὰν γίγαντας, σὰν ἄξιο παλληκάρι,
γιὰ μᾶς ἐγένε γιούσπαχης, σὲ λίω κουμαντάρης
Ρόδ.

γιουκάκος ὁ, Πελοπν. (Βερεστ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γιοῦκος* ὑποκοριστικῶς.

Μικρὸς *γιοῦκος* 1, τὸ ὅπ. βλ.: *Εἶχε κάτι γιουκάκους ἐκεῖ, δὴν-τρία σκουτιὰ ὁ καθένας.*

γιούκαρος ὁ, Πελοπν. (Βερεστ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γιοῦκος* καὶ τῆς μεγεθ. κατὰλ. - *αρος*.

Μεγάλος *γιοῦκος* 1, τὸ ὅπ. βλ.: *Ἄ, ρέ, θυμᾶμαι ἂν γιούκαρο ποὺ εἶχε καὶ κεῖν' τὸ κορίτσι, ἀλλὰ δὲ χάριζε τίποτα.*

γιούκερι τό, ἀμάρτ. γιούκερ' Αἰών. (Πλάκ. κ.ά.) γιούκιρ' Θράκ. (Φιλιππούπ.) Ἰμβρ.

Ἐκ τῶν Τουρκ. οὗς. *y ü k* = ἐρμάριον καὶ *y e r* = θέση.

Γιοῦκος 1, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: *Βγάλ' τὰ στρώματα ἀπ' τοῦ γιούκιρ' Α. Ρουμελ. (Φιλιππούπ.)*

γιουκιὰ ἡ, Θράκ. (Κασταν. Σάκκ. Σηλυβρ. Τσανδ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γιοῦκος* καὶ τῆς παραγωγ. κατὰλ. - *ιά*, διὰ τὴν ὅπ. βλ. - *εἰς* Γ. Χατζιδ., MNE 2, 253 κ. ἐξ.

Ποσότης κλινωσκεπασμάτων καὶ κλινωστρωμάτων ἐπιμελῶς διπλωμένων, ἐστοιβαγμένων εἰς *γιοῦκον*, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: *Τὰ κουρίτσια θὰ σιάξουνι τὴ γιουκιὰ, θὰ βάλ'νι τρεῖς μιντέρεις φαντές ἄσπρις μὲ γαλάζιου, τοῦ κιλίμ', τρία στρώματα Κασταν.*

γιουκιάζω Εὐβ. (Γαλτσ.) Πελοπν. (Γαργαλ. Δίβρ. Κυνοῦρ. Φιγὰλ. κ.ά.) γιουκιάζου Εὐβ. (Ἀγία Ἄνν. Ἀκρ. Ψαχν. κ.ά.) γιουκάζω Πελοπν. (Κερπιν.) γικιάζω Θράκ. (Ἀλμ. Μάλγαρ.) γικιάζου Στερελλ. (Αἰτωλ. Περίστ.) δονκιάζω Θράκ. (Σαμακόβ.)

